

N:o 100.

Ank. till Riksd. kansli den 2 maj 1904, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående
upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker i Väster-
bottens och Norrbottens län.*

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för den 26 sistlidne mars har Kungl. Maj:t i en samma dag till Riksdagen aflåten proposition (n:o 106) föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att i afseende å sådana kronoparker i Norrbottens län befintliga, till skogstorp tjänliga lägenheter, som i enlighet med af 1891 års Riksdag lämnadt medgifvande hädanefter af domänstyrelsen upplåtes till odling och bebyggande, måtte gälla följande villkor, nämligen:

att lägenheter, som sålunda afsättas till skogstorp, skola noggrant beskrifvas och å marken begränsas;

att torparen må utan afgift från kronoparken erhålla dels efter utsyning behöfligt virke till torpets åbyggnader och hägnader samt öfrigt husbehof, dels ock efter anvisning erforderligt skogsfång till vedbrand, det senare dock endast af vindfälld eller torr skog eller sådan, som i anseende till sin beskaffenhet eljest bör för en god skogsvård afverkas;

att under första upplåtelse tiden torparen må, utan afgäld till kronan, bruka torpet och åtnjuta frihet från utlagor och onera mot skyldighet att i enlighet med de föreskrifter, som af domänstyrelsen vid upplåtelsen meddelas, uppodla och bebygga lägenheten;

att, sedan af domänstyrelsen föreskrifna byggnader blifvit å torpet uppförda och godkända, torparen må af statsmedel uppbära ett kontant belopp af femhundra kronor mot skyldighet för honom att, i händelse han af en eller annan anledning varder från lägenheten skild, afstå densamma utan anspråk på ersättning för å lägenheten nedlagdt byggnads- och odlingsarbete;

att efter frihetsårens slut torpet genom domänstyrelsens försorg skall, i förhållande till detsammass storlek och beskaffenhet, åsättas viss årlig afgäld, att utgöras i penningar, dock med rätt för torparen att, om han så önskar, i afräkning på afgälden utgöra dagsverken å kronoparken;

att torpare, som af domänstyrelsen finnes hafva torpet väl uppodlat och bebyggt, må efter frihetsårens slut mot fastställd afgäld erhålla förnyad upplåtelse å torpet, samt att, därest torpare, som finnes hafva väl skött och bebyggt lägenheten, före första upplåtelse tidens utgång dör eller varder oförmögen att fullgöra sina förpliktelser, hans barn eller arfvingar, därest de finnas till torpare lämpliga, må äga att med domänstyrelsens begifvande öfvertaga torpet eller, om de ej vilja eller kunna mottaga densamma, öfverlåta torpet åt annan, af domänstyrelsen godkänd person mot den godtgörelse för å torpet nedlagdt arbete, som må kunna betingas;

att torpare, som blifvit dömd för svårare brott, må kunna af domänstyrelsen uppsägas till afflyttning från torpet nästföljande midfasta;

att, därest domänstyrelsen skulle finna, att torpare gjort sig skyldig till skogsåverkan eller ovarsamt handhafvande af eld, eller torparen företagit sig annat, som väsentligen strider mot lag eller allmän ordning, eller underlåtit att fullgöra åtagna skyldigheter eller ställa sig till efterrättelse gifna föreskrifter, på domänstyrelsen må ankomma att uppsäga honom till afflyttning från torpet, med rätt för torparen att åtnjuta laga fardag;

samt att i öfrigt erforderliga föreskrifter med afseende å torpen och torparne må af domänstyrelsen meddelas;

dels att dessa nu föreslagna villkor måtte äga tillämpning jämväl med afseende å på grund af kungl. brefvet den 29 maj 1901, angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker i Norrbottens län, redan upplåtna lägenheter, därest vederbörande innehafvare af sådan lägenhet därtill samtyckte;

dels ock att å kronoparker i Västerbottens län befintliga, till skogstorp tjänliga lägenheter måtte, där det för kronoparkens vård och bevakning funnes vara gagneligt, af domänstyrelsen på viss bestämd tid, ej öfverstigande tjugu år, upplåtas till odling och bebyggande åt personer, som ägde god frejd och vore fullt arbetsföra samt i öfrigt funnes vara lämpliga, under de här ofvan angifna villkor.

Departementschefens anförande till ofvanberörda statsrådsprotokoll är af följande lydelse:

»Vid 1888 års riksdag väcktes förslag, huruvida det icke skulle vara fördelaktigt att på statens skogsdomäner i Norrland få bosättningar till stånd genom upplåtelse på vissa villkor af mark för odling och lämpliga platser för bebyggande.

I anledning häraf uttalade Riksdagen i skrifvelse af den 7 maj samma år, att syftet med förevarande förslag syntes hafva varit att i allmänhet bereda befolkningen i Norrland ökad tillfälle att skapa egna hem och finna arbete och utkomst samt att, hvad särskildt beträffade den del af Norrlands befolkning, som egentligen hämtade sitt uppehälle från skogsarbete och timmerflottning, göra det möjligt för denna i trävarurörelsens tjänst stående befolkning att vara bofast och vinna en säkrare inkomst än den, som dess öfriga, af konjunkturernas växlingar beroende arbete kunde gifva, samt att det därjämte ansetts vara för kronoparkernas vård fördelaktigt, om inom dem funnes en bofast stam af skogsarbetare, hvilka, jämte det de vore berättigade att upptaga till odling lämplig mark, skulle hafva åliggande i afseende på skogsvården inom bestämdt område och vara redo att, när de påkallades, mot ersättning verkställa erforderliga arbeten inom kronoparken. Och som de omförmälda syftemålen syntes Riksdagen för tjänta af den största uppmärksamhet, anhöll Riksdagen, då ämnets vikt fordrade en utredning, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om en sådan och därefter till Riksdagen inkomma med framställning.

Sedan domänstyrelsen i ämnet afgifvit underdånigt utlåtande och därmed tillika öfverlämnat yttranden från Kungl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga län och vederbörande skogstjänstemän, afläts till 1891 års Riksdag nådig proposition, däri Kungl. Maj:t föreslog Riksdagen medgifva, att å kronoparker i Norrbottens län befintliga, till skogstorp tjänliga lägenheter finge, där det för kronoparkens vård och bevakning funnes vara gagneligt, af domänstyrelsen på viss bestämd tid, ej öfverstigande tjugu år, upplåtas till odling och bebyggande åt personer, som ägde god frejd och vore fullt arbetsföra samt i öfrigt funnes vara lämpliga, under vissa

i den nådiga propositionen angifna villkor. Efter det Riksdagen med några mindre ändringar bifallit hvad Kungl. Maj:t föreslagit, utfärdades nådig skrifvelse af den 29 maj samma år till domänstyrelsen, angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker i Norrbottens län.

Härigenom infördes ett nytt system med skogstorp å kronoparkerna i syfte att bereda befolkningen ökad tillfälle att skapa egna hem och finna arbete och utkomst, men med det hufvudvillkor, att upplåtelseerna funnes vara gagneliga för kronoparkernas vård och bevakning.

Villkoren i öfrigt för upplåtelse af skogstorp äro: att lägenheterna skola noggrant beskrifvas och å marken begränsas; att torparen må utan afgift från kronoparken erhålla dels efter utsyning behöfligt virke till torpets åbyggnader och hägnader samt öfrigt husbehof, dels ock efter anvisning erforderligt skogsfång till vedbrand, det senare dock endast af vindfälld och torr skog; att under första upplåtelse tiden torparen må, utan afgäld till kronan, bruka torpet och åtnjuta frihet från utlagor och onera mot skyldighet dels att i enlighet med de föreskrifter, som af domänstyrelsen vid upplåtelsen meddelas, uppodla och bebygga lägenheten, dels att inom det område af kronoparken, som varder honom anvisadt, utöfva tillsyn och bevakning, dels ock att på tillsägelse af vederbörande skogstjänsteman och mot skälig ersättning utgöra å kronoparken erforderliga arbeten; att, sedan af domänstyrelsen föreskrifna byggnader blifvit å torpet uppförda och godkända, torparen må af statsmedel uppbära ett kontant belopp af femhundra kronor mot skyldighet för honom att, i händelse han af en eller annan anledning varder från lägenheten skild, afstå densamma utan anspråk på ersättning för å lägenheten nedlagdt byggnads- och odlingsarbete; att efter frihetsårens slut torpet genom domänstyrelsens försorg skall, i förhållande till detsammas storlek och beskaffenhet, åsättas viss årlig afgäld, att utgöras medelst dagsverken å kronoparken; att torpare, som af domänstyrelsen finnes hafva torpet väl uppodlat och bebyggt, må efter frihetsårens slut mot fastställd afgäld erhålla förnyad upplåtelse å torpet, samt att, därest torpare, som finnes hafva väl skött och bebyggt lägenheten, före första upplåtelse tidens utgång dör eller varder oförmögen att fullgöra sina förpliktelser, hans barn eller arfvingar, därest de finnas till torpare lämpliga, må äga att med domänstyrelsens begifvande öfvertaga torpet eller, om de ej vilja eller kunna mottaga detsamma, öfverlåta torpet åt annan, af domänstyrelsen godkänd person mot den godtgörelse för å torpet nedlagdt arbete, som må kunna betingas; att torpare, som blifvit dömd för

svårare brott, må kunna af domänstyrelsen uppsägas till afflyttning från torpet nästföljande midfasta; att, därest domänstyrelsen skulle finna, att torpare gjort sig skyldig till skogsåverkan eller ovarsamt handhafvande af eld, eller torparen företagit sig annat, som väsentligen strider mot lag eller allmän ordning, eller underlåtit att fullgöra åtagna skyldigheter eller ställa sig till efterrättelse gifna föreskrifter, på domänstyrelsen må ankomma att uppsäga honom till afflyttning från torpet med rätt för torparen att åtnjuta laga fardag; samt att i öfrigt erforderliga föreskrifter med afseende å torpen och torparne må af domänstyrelsen meddelas.

I dessa bestämmelser har sedermera på framställning af domänstyrelsen en komplettering ägt rum genom Kungl. Maj:ts nådiga bref till domänstyrelsen af den 10 februari 1893, i hvilket bref förklarats, att, där inom kronopark i Norrbottens län bosättning redan ägt rum å lägenhet, hvilken funnes tjänlig för det ändamål, som i förenämnda nådiga bref den 29 maj 1891 omförmäldes, sådan lägenhet finge, utan hinder af att bosättning redan skett, upplåtas enligt de i samma nådiga bref föreskrifna villkor, under förutsättning att vid upplåtelsen frihetsårens antal lämpades efter lägenhetens nuvarande beskaffenhet och den tid, under hvilken lägenheten brukats, samt att penningunderstöd icke förr utbetalades, än lägenhetens åbyggnader i enlighet med domänstyrelsens föreskrifter blifvit kompletterade och försatta i fullgodt skick.

Uti underdånig skrifvelse den 15 innevarande mars har nu domänstyrelsen föreslagit ändring i vissa afseenden af bestämmelserna i nådiga brefvet den 29 maj 1891, och har domänstyrelsen därvid till en början anført följande.

Jämlikt här ofvan omförmälda nådiga bestämmelser hade nu inalles 419 lägenheter å kronoparker i Norrbottens län blifvit efter kartläggning och utstakning å marken afsatta till skogstorp och till åbor upplåtna. Af dessa hade 180 efter fullgjorda byggnadsskyldigheter kommit i åtnjutande af det anvisade anslaget, utgörande 500 kronor för hvarje torp.

Detta resultat kunde, sedt ur allenast kolonisationens synpunkt, förefalla obetydligt. Men denna fråga borde ju ej heller ur denna synpunkt bedömas, ty det vore en villfarelse att tro, att något afsevärdt resultat kunde för en kolonisation vinnas genom upplåtelser af mindre, enstaka och aflägsset belägna lägenheter inom de öde moränland, hvilka till hufvudsakligaste delen bildade länets kronoparker. Kolonisterna skulle nämligen, lämnade åt sig själfva och utan stöd af närbelägen odlad bygd eller kommunikationer, komma att sakna all utsikt till sin bärgrning. Men å andra

sidan borde beaktas, att man i viss mån kunde främja kolonisationssyftet, medan man samtidigt tillgodosåge skogsvården. För båda syftemålen vore torparens utkomst ett nödvändigt villkor, men detta villkor kunde vida lättare uppfyllas, om torpen anpassades till antal och belägenhet efter kronoparkernas bevakning och vård samt de arbetsförtjänster, som kunde finnas att tillgå. Härpå hvilade synbarligen hela torpinstitutionen, för hvars framgång dock därjämte vore af vikt, att endast fullt odlingstjänlig mark upplåtes och att upplåtelsevillkoren verkade uppmuntrande på odlingen.

Med hänsyn till hvad sålunda i korthet antydts, och då den första upplåtelse tiden, eller de s. k. frihetsåren, för några af torpen redan gått till ända och i anledning däraf förnyade upplåtelser af sådana torp skulle äga rum, därvid viss afgäld skulle torpen åsättas, samt då det därjämte kunde ifrågasättas, dels huruvida ej nu gällande upplåtelsevillkor i vissa afseenden behöfde jämkas eller ändras, dels ock huruvida ej skogstörps-systemets införande vore påkalladt inom andra orter, där större kronoparker vore tillfinnandes, hade domänstyrelsen, innan gällande bestämmelser gäfves vidare eller mer utsträckt tillämpning, ansett sig böra närmare undersöka, huru dessa bestämmelser verkat, samt huruledes, därest resultatet i något hänseende icke vore tillfredsställande, bristerna kunde afhjälpas.

Till en början ansåge sig styrelsen då böra nämna, att, ehuru hufvudvillkoret för skogstörpsanläggningar vore, att dessa skulle för skogsvården medföra gagn, man dock tillika måste taga hänsyn till, huruvida sådana anläggningar i länets skilda delar rön-te efterfrågan eller icke, ty sådan efterfrågan förutan vore det ej utsikt att få några torpare, åtminstone ej dugliga sådana. Denna efterfrågan hade varit iögonfallande mindre i de inre och norra, men större i de sydligare och närmare kusten belägna delarne af länet. Här af komme det sig, att af de ofvan omförmälda 419 skogstörpen 223 vore belägna inom Piteå flodområde, 58 inom Luleå flodområde samt 35 inom Råne-, 20 inom Kalix- och 19 inom Torne-älfvars områden. De öfriga 64 torpen vore anlagda å trakter inom de mindre älfvarnes områden. Orsaken till denna olika efterfrågan syntes hufvudsakligen vara att söka i det förhållandet, att större möjlighet funnes för skogshushållnings noggrannare bedrifvande och därigenom för större arbetsförtjänster inom skogarne i de södra och närmare kusten belägna än i de nordligare och inre delarne af landet.

Från öfverjägmästarne i länets två distrikt äfvensom från jägmästarne i de revir, där skogstorp i större antal och så tidigt kommit till stånd, att någon erfarenhet af torpsystemet kunnat vinnas, såsom från Älfsby

revir med 98 skogstorp, Malmesjaurs revir med 56 torp, Piteå revir med 78 torp, Bodens revir med 36 torp, Råneå revir med 35 torp, Kalix revir med 20 torp, Tärendö revir med 10 torp och Torneå revir med 11 torp, tillsammans 344 torp, hade på vissa af styrelsen uppställda frågor inkommit svar och upplysningar, af hvilka en kort sammanfattning af styrelsen lämnas, så lydande:

»1. *I hvad mån har torparens arbetsskyldighet tagits i anspråk?*

De torpare, som befunnits vara fullt pålitliga, hafva med godt resultat anlitats såsom skogsbevakare och vid tillsynen öfver skogseldar och deras hämmande, i synnerhet när torparne stationerats på lämpliga, mer aflägsna trakter. Mer allmänt påkallas däremot torparne till biträden eller dagsverkare vid förefallande skogsförrättningar, såsom utstämplingar, uppskattningsförrättningar m. m., samt vid skogsarbeten, såsom hyggesrensning, flottledsarbeten, spångning af vägar, dikningar och dikesrensningar, skogsodling m. m. I vissa revir sker detta ännu endast i mindre grad och mer tillfälligt under de första åren af upplåtelsen.

2. *I hvad mån hafva skogstorpene i allmänhet funnit sin utkomst?*

Denna fråga har besvarats med ja från Torneå, Kalix, Råneå, Malmesjaurs, Älfsby och Piteå revir, dock med tillägg att utkomsten i allmänhet varit knapp. Från Bodens och Tärendö revir har framhållits, att torparne haft svårt att finna sin utkomst.

Särskildt upplysande för frågans bedömande är, att, enligt allmänna uppfattningen hos befolkningen inom dessa orter, endast de medellösa åtnöjas med att bosätta sig ute på skogarne. Torparne börja alltså utan alla tillgångar och kunna då gifvetvis ej utan skuldsättning fullgöra sin byggnadsskyldighet, oaktadt de uppbära genom statsanslag ett bidrag hvar och en af 500 kronor. Då därtill kommer skyldigheten att uppodla torpet, är ej att undra på — framhålles det — att torparne under första tiden hafva det fattigt och bekymmersamt. Genom att tillika syssla med afverkning och utdrifning från kronoparker af vindfällda och torra träd, hvilka till billigt pris säljas till torparne, där så erfordras, hafva de emellertid kunnat reda sig. De senare årens ogynnsamma väderlek anses mycket hafva bidragit till att deras ställning i flere fall varit bekymmersam.

3. *I hvad mån har odlingen å torpen gått framåt?*

I stort sedt ej i vidare mån, än som upplåtelsevillkoren i kontrakt föreskrifva. Dock omnämnes från flere revir, Älfsby, Råneå m. fl., att ej få exempel finnas därpå att rätt stora arealer uppodlats, betydligt öfverstigande den föreskrifna. Å andra sidan hafva ej få torpare måst begära anstånd med odlingens fullgörande, enär de ej måktat till föreskrifven tid fullgöra det föreskrifna måttet.

4. *Kan vid förnyad upplåtelse efter frihetsårens utgång afgälden för torp utan olägenhet utgå i penningar i stället för i dagsverken? I hvad mån kunna torparne anses vara att påräkna för erforderliga arbeten på kronopark emot skälig ersättning, äfven om föreskrift i kontrakt därom ej intages? Hafva gällande bestämmelser i öfrigt i något afseende visat sig mindre lämpliga?*

Beträffande den afgäld, som skall vid förnyad upplåtelse åsättas torpen, hafva några af skogstjänstemännen uttalat sig för densammas utgående i penningar, men andra däremot förordat den nämnda bestämmelsens bibehållande om dess utgående i dagsverken. För den förra meningen anföres såsom skäl, att dagsverken kunna vara i värde mycket växlande på olika tider och årstider, och att å kronoparken förefallande arbetstillfällen stode torparne till buds, oberoende af om afgälden utginge i penningar eller dagsverken. Den senare åsikten har motiverats därmed, att penningafgälden blefve allt för betungande för torparen, som endast med svårighet vore i tillfälle hopspara det erforderliga beloppet.

Jämväl i fråga om torparens skyldighet att inom visst område af kronoparken utöfva tillsyn och bevakning äfvensom att på tillsägelse af vederbörande skogstjänsteman och emot skälig ersättning utgöra å kronoparken erforderliga arbeten hafva af nyss nämnda skäl meningarna skiftat, i det att några anse, att torparne, utan att särskildt därtill förbindas, äro att påräkna för kronoparkernas arbeten, men andra, ehuru i hufvudsak medgifvande riktigheten af detta skäl, hålla före, att den nuvarande bestämmelsen bör bibehållas till förekommande af arbetsvägran från en eller annan. Till stöd för obehöfligheten af arbetsskyldighetens upptagande i författningen har ytterligare anförts från Bodens och Älfsby revir, att arbetsbrist under de senare åren blifvit allt mer tryckande i skogsbyg-

derna, och att denna arbetsbrist på grund af sina orsaker antagligen komme att bestå en lång tid framtid, hvarför erforderliga arbetsbiträden för kronoparkerna därstädes genom torparne vore säkert påräkneliga äfven utan särskild föreskrift.

Beträffande såväl afgälden, ifall den komme att utgå i dagsverken, som i fråga om öfrig arbetsskyldighet har därjämte framhållits, att denna skyldighet ej borde få utkrävas under bärgningstiden.

I fråga om torparens rätt till vedbrand har ifrågasatts, huruvida ej denna i skogsvårdens intresse kunde utsträckas, utöfver vindfälld och torr skog, jämväl till sådan, som ej vore saluduglig, men ur skogsvårdens synpunkt borde afverkas.

Några olägenheter af bosättningarna på kronoparkerna hafva, enligt hvad öfverjägmästaren Sjöberg meddelat, hittills ej i afsevärd mån framträdt.»

Domänstyrelsen anför härefter vidare i sin underdåniga skrifvelse följande.

Genom den gjorda undersökningen framginge, att torparne under den första tiden efter upplåtelsen i allmänhet haft svårt att reda sig och att de endast långsamt förmått framdrifva odlingen på torpen, och vidare att under sådant förhållande deras arbetsbiträde å kronoparkerna endast i mindre grad eller tillfälligt kunnat användas. Men i stort sedt hade domänstyrelsen af det vunna resultatet icke kunnat erhålla annan uppfattning, än att, när första upplåtelsestadiet genomgåts, torpen vore ägnade att för kronoparkernas vård och fredhållning blifva af stort gagn, på samma gång större utsikt då syntes förefinnas för torparne att, om de vore arbetsföra och sparsamma, erhålla en betryggad, om än anspråkslös bärgning. Å andra sidan framstode dock såsom uppenbart, att dessa mycket små jordbruk och deras ekonomiskt svagt situerade innehafvare vore i behof af all den lindring och det stöd, som kunde dem medgifvas.

I sådant syfte syntes några ändringar i bestämmelserna i ofvan omnämnda nådiga bref af den 29 maj 1891 vara önskvärda.

Hvad då först beträffade den afgäld, som enligt gällande bestämmelser skulle efter frihetsårens slut vid förnyad upplåtelse åsättas torpen, syntes denna böra utgöras icke i dagsverken, utan i penningar, dock med rätt för torparen att, om han så önskade, i afräkning på afgälden utgöra dagsverken på kronoparken. Härigenom vunne torparen större frihet att ordna på sätt för honom visade sig vara fördelaktigast.

Vidkommande därefter torparens skyldighet att inom det område af kronoparken, som blefve honom anvisadt, utöfva tillsyn och bevakning,

äfvensom att på tillsägelse af vederbörande skogstjänsteman och mot skälig ersättning utgöra å kronopark erforderliga arbeten, syntes det styrelsen uppenbart, att denna tillsyn och detta arbete, i betraktande af torpens belägenhet inom kronoparkerna samt behovet och fördelen för torparen att i hemmets närhet hafva att tillgå arbetsförtjänst, kunde påräknas, utan att särskildt stadgande därom funnes i författningen infördt. Man skulle enligt styrelsens mening kunna låta detta ordnas genom fritt aftal. Härigenom skulle denna klass af mindre jordbruksidkare och skogsarbetare inför den allmänna uppfattningen inom de norra orterna få en friare och mer tilltalande ställning och kunna tillföras i ekonomiskt afseende bättre situerade medlemmar än nu, hvilka utan att råka i den skuldsättning, som i många fall visat sig så tryckande, kunde efter hand bebygga och uppodla den åt dem under viss ärftlig besittning upplåtna jord. En i berörda afseenden förbättrad ställning för denna klass vore mer än något annat ägnadt att verka till efterföljd för den i skogsbygderna nu arbetande lösa befolkningen.

Såsom ofvan blifvit nämndt, åtnjötes vid torpen fri vedbrand från kronopark efter anvisning, dock endast af vindfälld och torr skog. Skogstjänstemännen hade ansett, att det vore till gagn för skogen, att denna blefve vid husbehofsafverkningen rensad äfven från andra oväxtliga skogsalster än torra träd och vindfällan. Ett tillägg till nu gällande bestämmelser i detta syfte syntes därför såsom gagneligt för kronoparken vara påkalladt.

Hvad slutligen beträffade frågan, huruvida i annat län än Norrbottens funnes kronoparker, för hvilkas vård och bevakning torpanläggningar vore behöfliga och nyttiga, så ansåge domänstyrelsen, att detta vore fallet i Västerbottens län. Kronoparkerna där bildade nämligen i många fall hvar för sig betydande skogsvidder, inom hvilka en bofast arbetarstam vore behöflig och gagnelig för skogsvården. Efterfrågan på odlingslägenheter å kronoparkerna hade ock de senare åren här och hvar yppats.

På grund af hvad domänstyrelsen sålunda anför, har styrelsen i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen medgifva, dels att de i nådiga brevet till domänstyrelsen af den 29 maj 1891, angående upplåtande af odlingslägenheter å kronopark i Norrbottens län, föreskrifna villkor för dylika upplåtelser måtte i nedan nämnda delar erhålla följande ändrade lydelse, nämligen:

andra stycket: att torparen må utan afgift från kronoparken erhålla
dels — — — — —, dels ock efter anvisning erforder-

ligt skogsfång till vedbrand, det senare dock endast af vindfällan eller torr skog eller annan skog, som i anseende till beskaffenheten bör för en god skogsvård afverkas;

tredje stycket: att under första upplåtelse tiden torparen må, utan afgäld till kronan, bruka torpet och åtnjuta frihet från utlagor och onera mot skyldighet att i enlighet med de föreskrifter, som af domänstyrelsen vid upplåtelsen meddelas, uppodla och bebygga lägenheten;

femte stycket: att efter frihetsårens slut torpet genom domänstyrelsens försorg skall, i förhållande till detsammes storlek och beskaffenhet, åsättas viss årlig afgäld, att utgöras i penningar, dock med rätt för torparen att, om han så önskar, i afräkning på afgälden utgöra dagsverken på kronoparken;

dels ock att bestämmelserna i förberörda nådiga bref, med däri nu föreslagna ändringar, måtte få tillämpas i fråga om kronoparker jämväl inom Västerbottens län.

Af de utaf domänstyrelsen nu föreslagna ändringarna uti nådiga brefvet den 29 maj 1891 åsyftar den, som rör utsyning af skog till vedbrand, att till detta ändamål må, utom torra och vindfällda träd, användas jämväl sådana, som ur skogsvårdssynpunkt böra borttagas. Denna ändring är sålunda påkallad direkt i skogsskötselns intresse.

Till främjande af en bättre skogsvård syftar jämväl i öfrigt domänstyrelsens förslag, genom att göra lägenhetsupplåtelser mer tillgängliga och begärliga än hittills och sålunda bidraga att öka tillgången på arbetskraft å kronoparkerna i de två nordligaste länen.

Hvad borttagandet af torparnes skyldighet att prestera arbete åt kronan beträffar, synes mig denna ändring, som kommer att bereda torparne en väsentligt friare ställning, otvifvelaktigt att göra det mer tilltalande för dugliga personer, äfven med vissa ekonomiska resurser, att slå sig ner såsom lägenhetsinnehafvare på kronoparker. Genom eftergifvandet af detta band torde för öfrigt kronan icke i nämnvärd mån gå förlustig torparnes arbetskraft, enär på grund af torpens belägenhet deras innehafvare i de flesta fall torde, därest kronan bereder dem skälig ersättning, finna med sin fördel förenligt att genom arbete å angränsande kronopark bereda sig sin utkomst, utöfver hvad lägenheten lämnar.

Jag finner mig således böra i hufvudsak biträda domänstyrelsens förslag, men vill därvid erinra, att i fråga om enligt nu gällande bestämmelser upplåtna lägenheter villkoren icke torde utan innehafvarens medgifvande kunna förändras.»

Statsutskottet, som till förberedande behandling förehaft denna proposition, har icke haft något att emot densamma erinra, och hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må
af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 maj 1904.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
